УДК 336.74:004.738.5

Роль цифрових валют для фінансових ринків країн світу

Хроненко Валентин,
здобувач вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *розглянуто роль цифрових валют центральних банків у трансформації світової фінансової системи та проаналізовано досвід їх впровадження у провідних країнах світу в контексті перспектив запровадження е-гривні в Україні.*
Ключові слова: *цифрові валюти центральних банків, фінансова стабільність, монетарна політика, банківська система, е-гривня, цифровізація.*

Фінансова система світу, яка століттями формувалася навколо традиційних грошових інститутів, у 2026 році опинилася перед історичною суперечністю. З одного боку, цифрові валюти центральних банків (CBDC) стали невід'ємною частиною світової фінансової системи, пропонуючи революційні рішення для підвищення ефективності платежів та монетарної політики, а з іншої - їх впровадження супроводжується глибокими дилемами, від загрози фінансовій приватності до ризику дестабілізації традиційної банківської системи. Порівняльний аналіз впровадження цифрових валют центральних банків у світі наведено у табл. 1.

Китай, який розпочав тестування ще у 2021 році, у 2026 році здійснив якісний стрибок. З 1 січня 2026 року запрацювала оновлена система управління цифровим юанем, яка передбачає перехід від "цифрової готівки" до "цифрових депозитних грошей". Комерційні банки зобов'язані нараховувати відсотки на залишки в цифрових гаманцях e-CNY відповідно до чинних правил щодо депозитних ставок, а самі баланси інтегруються в звичайну практику управління активами та пасивами банків і захищаються системою страхування депозитів. Про масштаб впровадження свідчить і статистика кінця 2025 року, коли загальний обсяг транзакцій сягнув 16,7 трлн юанів, а кількість відкритих гаманців перевищила 230 млн особистих та 18,84 млн інституційних [2].

Таким чином, цифровий юань набуває ознак повноцінних депозитних грошей, що суттєво підвищує довіру населення до цифрової валюти. Попри вражаючі масштаби впровадження, глибока інтеграція цифрового юаня з банківською інфраструктурою несе в собі ризик посиленого державного контролю над фінансовою поведінкою громадян, що в довгостроковій перспективі може підірвати саме ту довіру, яку система прагне сформувати.

США у 2025 році обрали принципово інший шлях. Замість створення власної цифрової валюти, у липні того самого року було прийнято GENIUS Act, який створює комплексну регуляторну базу для приватних стейблкоїнів. На відміну від Китаю, США робить ставку не на державну емісію, а на

регульований приватний сектор. Зокрема, емітенти зобов'язані підтримувати 100% резервів у ліквідних активах та виконувати встановлені вимоги боротьби з відмиванням грошей [3].

Таблиця 1. **Світовий досвід запровадження цифрових валют центральних банків**

Країна / Регіон	Цифрова валюта (CBDC)	Рік запуску	Статус
Китай	e-CNY	2021	Офіційно запущено
Швеція	e-Krona	2020	Пілотний проект
Багамські Острови	Sand Dollar	2020	Офіційно запущено
Організація Східнокарибських держав	DCash	2021	Офіційно запущено
Нігерія	e-Naira	2021	Офіційно запущено
Європейський Союз / Європейський центральний банк	Digital Euro	2023	Підготовча фаза
Індія	Digital Rupee	2022	Пілотний проект
Ямайка	JAM-DEX	2022	Офіційно запущено
Україна	е-гривня	2018	Пілотний проєкт завершено, впровадження відкладено через воєнний стан
США	-	-	Відмова від створення CBDC, регулювання стейблкоїнів

Джерело: побудовано автором із застосуванням [1].

На нашу думку, така модель несе в собі певні ризики, оскільки фінансова стійкість стейблкоїнів залежить від надійності приватних емітентів, а відсутність єдиної державної цифрової валюти може послабити позиції долара США в міжнародних розрахунках на тлі активної експансії цифрового юаня.

На противагу Китаю та США, Європейський Союз дотримується поступового підходу, повноцінний запуск якого очікується не раніше 2029 року. Європейський центральний банк розглядає цифровий євро насамперед як інструмент фінансового суверенітету, а не просто зручний платіжний засіб. Таким чином він прагне зменшити домінування американських платіжних систем, зокрема Visa та Mastercard, у транзакціях всередині єврозони [4].

Вважаємо, що Європейському Союзу доцільно перед повноцінним запуском цифрового євро забезпечити надійний захист фінансових даних користувачів і встановити чіткі ліміти на зберігання коштів у цифрових гаманцях для збереження стабільності банківського сектору.

Показовою в цьому контексті є ситуація в Україні, де питання цифрової валюти набуло не лише економічного, а й стратегічного виміру.

Минуло вже майже десять років відтоді, як Національний банк України вперше розпочав дослідження щодо запровадження власної цифрової валюти.

Хоча пілотний проєкт е-гривні успішно завершився ще у 2019 році, її впровадження так і не відбулося. До 2022 року перешкодами були регуляторна невизначеність та технічна неготовність інфраструктури. Після початку повномасштабної війни додався ще один вагомий чинник, а саме загроза дестабілізації банківської системи через масовий відтік депозитів у цифрові гаманці [5].

Отже, єдиної універсальної моделі впровадження цифрової валюти не існує, адже кожна країна обирає власний шлях. Саме тому для України впровадження е-гривні є не лише технічним завданням, а й стратегічним інструментом повоєнного економічного відновлення.

Список використаних джерел:

1. Atlantic Council GeoEconomics Center. Central Bank Digital Currency Tracker. URL: https://www.atlanticcouncil.org/cbdctracker/

2. China Scope. Xinhua: China's Digital Currency Enters a New Phase: From Digital Cash to Deposit-Based Money. URL: https://chinascope.org/archives/39901

3. The White House. Fact Sheet: President Donald J. Trump Signs GENIUS Act into Law. Fact sheet. URL: https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/07/fact-sheet-president-donald-j-trump-signs-genius-act-into-law/

4. Мінфін. Європарламент схвалив запуск цифрового євро в онлайн та офлайн-форматах. URL: https://minfin.com.ua/ua/2026/02/11/167984362/

5. The Page. Е-гривня в Україні: чому проєкт затримується та які перспективи цифрової валюти після війни. URL: https://thepage.ua/ua/news/e-grivnya-v-ukrayini-chomu-proyekt-zatrimuyetsya-ta-navisho-ce-derzhavi

Abstract: *The role of central bank digital currencies in the transformation of the global financial system is examined, and the experience of their implementation in leading countries around the world is analyzed in the context of the prospects for introducing the e-hryvnia in Ukraine.*
Keywords: *central bank digital currencies, financial stability, monetary policy, banking system, e-hryvnia, digitalization.*

Науковий керівник:
Бурковська А.В.,
канд. екон. наук, доцентка
кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет